

Ахметов Р.*

ЄВРОПЕЙСЬКА РАДА ЯК ОРГАН СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Регулювання процесів європейської інтеграції здійснюється при вирішальній ролі інститутів Європейського Союзу (Євросоюзу).

Правовим проблемам діяльності інститутів Європейського Союзу присвячені роботи таких українських та зарубіжних авторів як В.Муравйов, В.Опришко, В.Василенко, Р.Петров, В.Кернз, Ж-Л.Сорон, А.Татам, І.Грицяк, Л.Ентін та ін. Проте динамічний характер розвитку процесів європейської інтеграції призвів до значних змін у перерозподілі повноважень між інститутами Євросоюзу, що знайшло своє закріплення у Лісабонських договорах 2010 року. Це помітно вплинуло на функціонування інституційного механізму цього об'єднання в цілому і обумовлює необхідність дослідження ролі Європейської Ради у регулюванні процесів європейської інтеграції.

Отже, Європейська рада є органом стратегічного планування розвитку європейської інтеграції. Вона з'явилася в результаті практики як реакція на необхідність формалізувати зустрічі у верхах держав-членів ЄС, що почали відбуватися з 1961 р. Додатковим імпульсом для створення Європейської ради стало дедалі більше усвідомлення державами-членами важливості європейського вектора їх політичного життя в процесі просування європейської інтеграції. Свій юридичний статус Європейська рада отримала в межах Єдиного європейського акту у 1967 р., а Договір про Євросоюз 1993 р. остаточно затвердив роль цього органу як джерела політичних ініціатив та форуму для вирішення суперечностей між державами-членами, які не може вирішити Рада [3, с.129].

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри порівняльного і європейського права, докторант Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Тривалий час Європейська рада займала окреме місце в системі інституційного механізму європейської інтеграції. Цього органу не було у переліку інститутів Європейського співтовариства і Євросоюзу (ст. 5 Договору про Євросоюз, ст. 7 Договору про заснування Європейського співтовариства) [4, с.132].

На сьогодні Лісабонські договори віднесли Європейську раду до інститутів Союзу і розширили її повноваження.

Договір про Євросоюз підкреслює, що Європейська рада дає Союзу необхідні імпульси для розвитку та визначає його загальні політичні орієнтири і пріоритети.

До Європейської ради входять керівники держав або урядів держав-членів, її голова та голова Комісії. За домовленістю їх можуть супроводжувати по одному міністру і один з членів Комісії У її роботі приймає участь Високий представник Союзу у закордонних справах і політики безпеки.

Свої рішення Європейська рада приймає консенсусом (ст. 15.4 ДЄС). Установчі договори також передбачають ухвалення постанов Європейською радою одноголосно, ква-

* студент 4 курсу спеціальності «міжнародне право» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Шпакович О.М.

ліфікованою більшістю, простою більшістю. Для здійснення свої функцій Європейська рада наділена широкими повноваженнями з ухвалення постанов. Більшість постанов Європейської ради ухвалюється у формі рішень. Вони мають обов'язковий характер, проте не можуть бути законодавчими актами, ухвалюватись з метою уніфікації чи гармонізації внутрішнього законодавства держав-членів [4, с.132-133].

Основні напрямки діяльності Європейської ради стосуються стратегічного планування розвитку Союзу, зовнішньополітичної сфери, ухвалення постанов, а також врегулювання суперечок між державами-членами ЄС. Переважна більшість повноважень Європейської ради зосереджена у зовнішньополітичній сфері. Своїми рішеннями вона встановлює стратегічні інтереси, фіксує цілі і визначає загальні орієнтири Союзу у сфері СЗППБ та інших сферах, які відносяться до зовнішньополітичної діяльності (ст.ст. 22 та 26 ДЄС).

Європейська рада може виробляти загальні політичні пріоритети і орієнтири розвитку Союзу. Вони містяться у висновках, що не мають обов'язкової сили. Їхній пріоритет обумовлений тим, що вони ухвалюються вищими посадовими особами держав-членів і тому мають бути імплементовані іншими інститутами Євросоюзу [4, с.133].

Європейська рада вирішує організаційні питання. Вона встановлює квоти держав-членів при виборах до Європарламенту (ст. 14.2 ДЄС), визначає порядок ротації держав-членів при призначенні членів Комісії (ст. 244 ДФЄС), висуває кандидатуру на посаду голови Комісії (ст. 17.7 ДЄС), призначає Високого представника Союзу у закордонних справах і питаннях безпеки (ст. 18.1 ДЄС), поширює повноваження Європейської прокуратури на тяжкі злочини транскордонного характеру (ст. 86.4 ДФЄС).

Під керівництвом Європейської ради здійснюється перегляд положень установчих договорів (ст. 48 ДЄС). Європейська рада визначає критерії вступу до Союзу (ст. 49 ДЄС), а також орієнтири для переговорів про вихід з ЄС (ст. 50.2 ДЄС). Європейська Рада може вирішувати суперечки між державами-членами, пов'язані з небажанням когось з них підтримати рішення, ухвалені кваліфікованою більшістю Ради (ст. 31.2 ДЄС) [4, с.134].

Таким чином, інституційний механізм Євросоюзу має складну конструкцію, яка відображає поступовий характер розвитку європейської інтеграції. Основу його організаційної структури складають Європейський парламент, Європейська рада, Рада, Комісія, Суд, Європейський центральний банк, Рахункова палата. Їх повноваження визначені в установчих договорах та актах про внесення змін і поправок до них. Стаття 13.2 Договору про Європейський Союз закріплює положення, в якому зазначено, що кожен інститут діє в межах повноважень, наданих йому у Договорах відповідно до передбачених процедур, умов і цілей. Закріплені в них приписи можуть регулювати поведінку не тільки держав-членів чи інститутів Європейського Союзу, але й фізичних та юридичних осіб.

Література

1. Грицяк І. Право та інституції Європейського Союзу: Навчальний посібник. – Київ, 2004. – 260 с.
2. Европейское право. Учебник для вузов / Под общ.ред. д.ю.н., проф. Л.М.Энтина – Москва, 2000. – 720 с.
3. Муравйов В.І. Вступ до права Європейського Союзу : Підручник. – Київ, 2007. – 303 с.
4. Право Європейського Союзу: Підручник. / за ред.. Муравйова В.І.– Київ, 2011. – 704 с.